Statnett

Agenda

1000	**Introduksjon,** Grete Westerberg, Statnett
1010	**Nettutvikling i region Sør og Øst**, Harris Utne, Statnett
1045	**Analyse av transportkanaler Sør og Øst**, Eirik Tømte Bøhnsdalen, Statnett
1110	**Nettplan Stor-Oslo status**, Kristin Melander Vie
1130	Lunsj
1230	**Smart nettutvikling – effektivisering i tidligfase**, Håkon Borgen, Statnett
1300	**Effektiv prosjektutvikling**, Elisabeth Vike Vardheim, Statnett
1330	Pause
1345	**Workshop: hvordan samarbeide om nettutvikling?**
1445	**Oppsummering workshop og avslutning**
1530	Takk for i dag

Introduksjon

Grete Westerberg, direktør Kraftsystemplanlegging

Gardermoen 21.05.2019

Statnett

Statnett

Statnett har et tydelig samfunnsoppdrag

Elektrifisering

Forsynings-
sikkerhet

Verdiskaping

Samfunnsøkonomisk effektivitet er en grunnleggende ramme

Statnett

NUP skal gi fundament for dialog og samhandling

Dialog

- Fire regionale møter
  - Bergen 2. mai
  - Værnes 15. mai
  - Gardermoen 21. mai
  - Tromsø 27. mai
- Regional nettutvikling, men også nasjonale tema
- Innspill under og i etterkant av møtene

Rapporter (klare 1. oktober)

- Nettutviklingsplan
  - Oversikt planer og prosjekter
  - Langsiktig investeringsprognose
- Analyse av transportkanaler
  - Utvikling i behov for overføringskapasitet i de store transportkanalene
  - Analytisk underlag fremfor plan
- Kraftsystemutredning
  - Unntatt offentlighet
  - Underlag til NVE og regionalt utredningsansvarlige

Statnett

På vei mot en mer effektiv tilknytningsprosess

- Stor vekst i antall tilknytningssaker - mange saker over i fase for utredning av tiltak
- Vi bemanner opp og gjør endringer for å møte fremtiden og kundenes behov
- Kontinuerlig forbedringsarbeid i samarbeid med kundene
- Digitalisering av tilknytningsprosessen

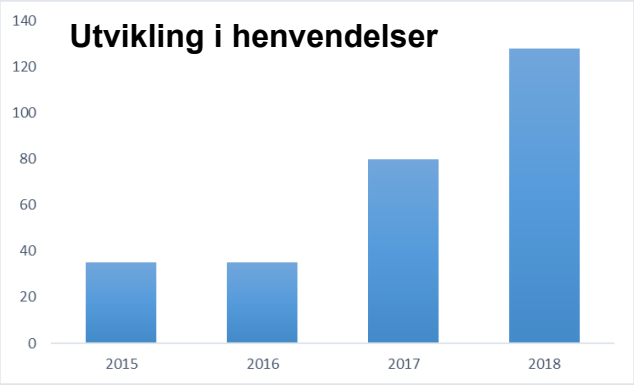

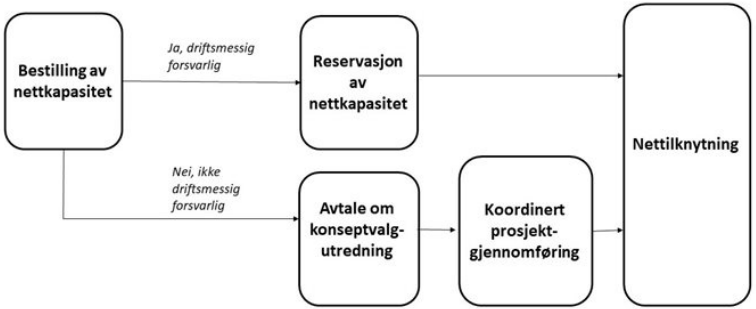

Statnett

Agenda

1000	**Introduksjon,** Grete Westerberg, Statnett
1010	**Nettutvikling i region Sør og Øst**, Harris Utne, Statnett
1045	**Analyse av transportkanaler Sør og Øst**, Eirik Tømte Bøhnsdalen, Statnett
1110	**Nettplan Stor-Oslo status**, Kristin Melander Vie
1130	Lunsj
1230	**Smart nettutvikling – effektivisering i tidligfase**, Håkon Borgen, Statnett
1300	**Effektiv prosjektutvikling**, Elisabeth Vike Vardheim, Statnett
1330	Pause
1345	**Workshop: hvordan samarbeide om nettutvikling?**
1445	**Oppsummering workshop og avslutning**
1530	Takk for i dag

Nettutvikling Sør og Øst

Harris Utne, avdelingsleder Nettutvikling

Gardermoen 21.mai 2019

Statnett

Oversikt

1. **Dagens kraftsystem**
   - Oversikt region Sør og Øst
   - Tiltak under gjennomføring
   - Investeringsbesluttede tiltak

2. **Drivere for nettutviklingen**
   - Forbruk: Datasenter, elektrifisering
   - Ny fornybar: Vindkraft
   - Fornyelsesbehov

3. **Planer i Sør og Øst:**
   - Gjennomgang av delområder

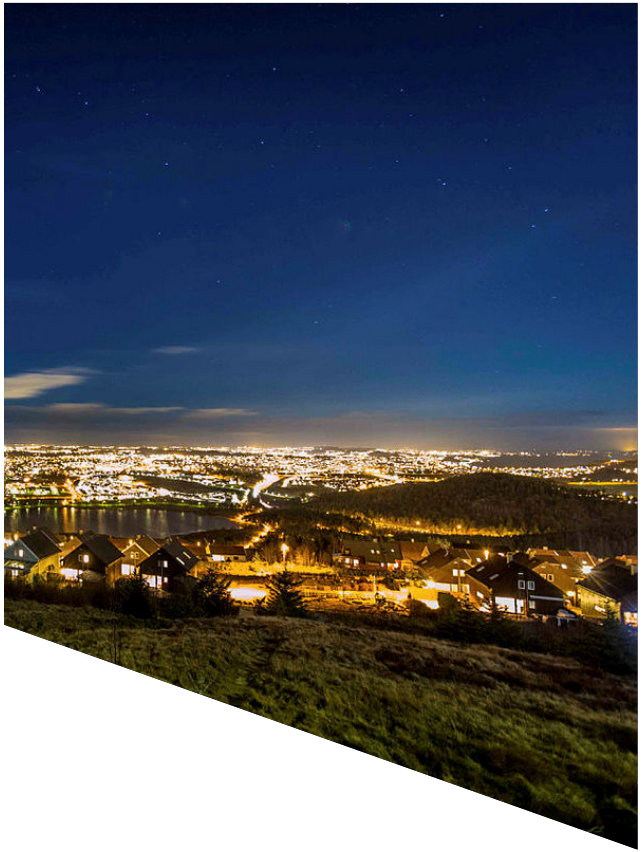

Statnett

Oversikt region Sør og Øst i dag

- I nettutvikling i Statnett utgjør dette:
  - Aust- og Vest-Agder (9) - Agder Energi Nett
  - Vestfold og Telemark (7) – Skagerak Nett
  - Buskerud (6) – Glitre Energi Nett
  - Østfold, Oslo og Akershus (1) – Hafslund Nett
  - Hedmark og Oppland (4) – Eidsiva Nett

  - Nevner også kort Sør-Rogaland (11) - Lyse Elnett

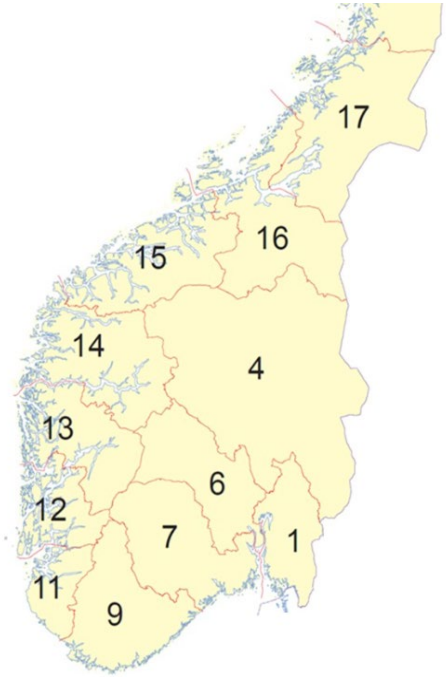

Utredningsområder NVE

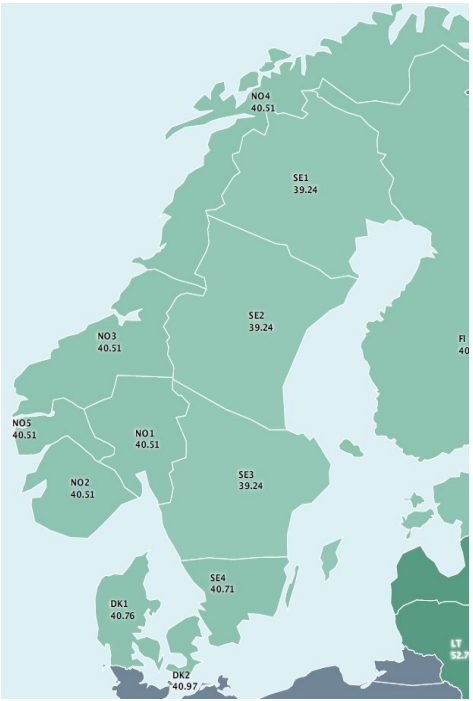

Prisområder

Statnett

Kjennetegn på dagens områder

- Mye produksjon sør og vest
- Stor flyt vest-øst og nord-sør
- Mellomlandsforbindelser sør

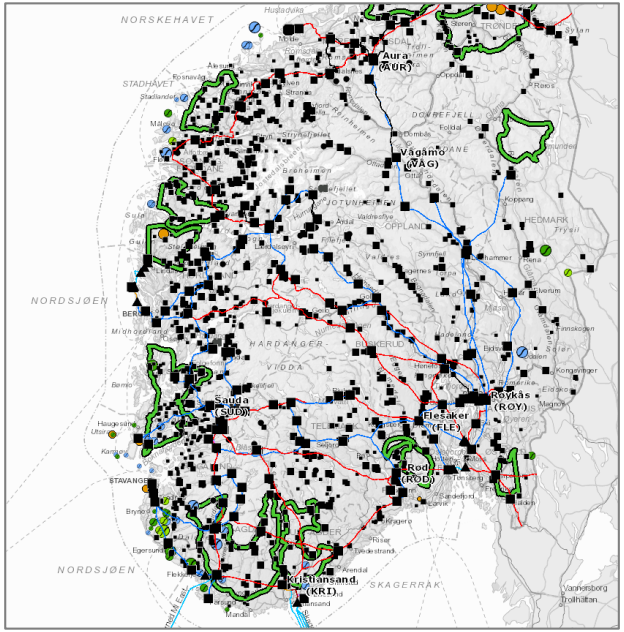

- Stort forbruk og lite produksjon i øst
- Store planer om datasenter og vindkraft

Statnett

Under gjennomføring i region Sør

- **North Sea Link** (2021)
- **Vestre korridor** (2021-22)
- **Bjerkreim stasjon** (2019)
- **Nordlink, Tyskland/Norge 300 kV** (2021)
- **Kristiansand reinvestering 300 kV** (2021)

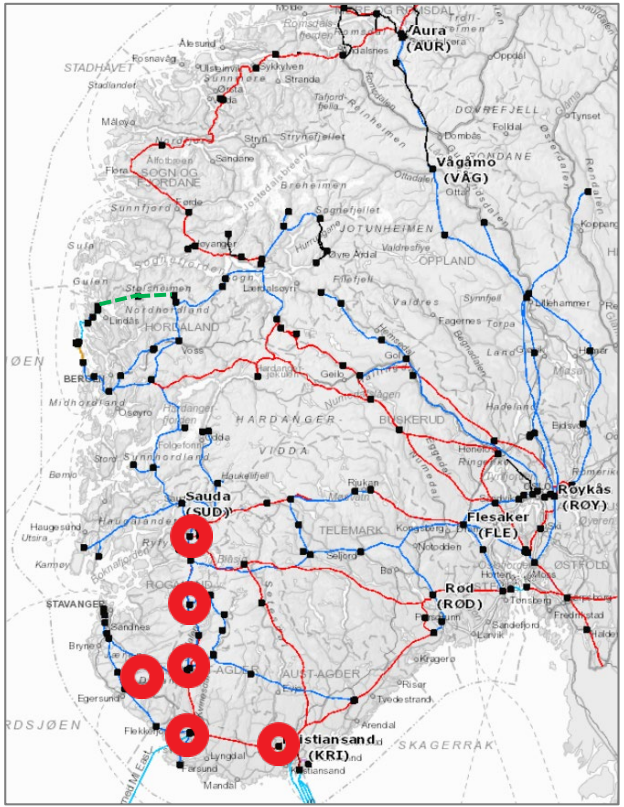

- Vestre korridor øker handelskapasiteten og fornyer transmisjonsnettet
- Bjerkreim legger til rette for vindkraft
- Reinvesteringer i Kristiansand utbedrer tilstand
- NSL og Nordlink knytter sammen UK og Tyskland og gir økt handelskapasitet

Statnett

Vestre Korridor: Oppgradering fra 300 til 420 kV

Behov:

- Sikker drift av dagens nett og mellomlandsforbindelser
- Innfasing av ny kraftproduksjon på Sør- og Vestlandet
- Høy utnyttelse av planlagte mellomlandsforbindelsene til Tyskland og England

Fakta:

- Ca 300 km ny ledning inkl DC ledning
- Ca 270 km oppisolering (fullført)
- Rive ca 200 km simpleksledning
- 8 stasjoner/ stasjonsanlegg

Fremdrift – bygging (hovedomfanget) 2016 - 21

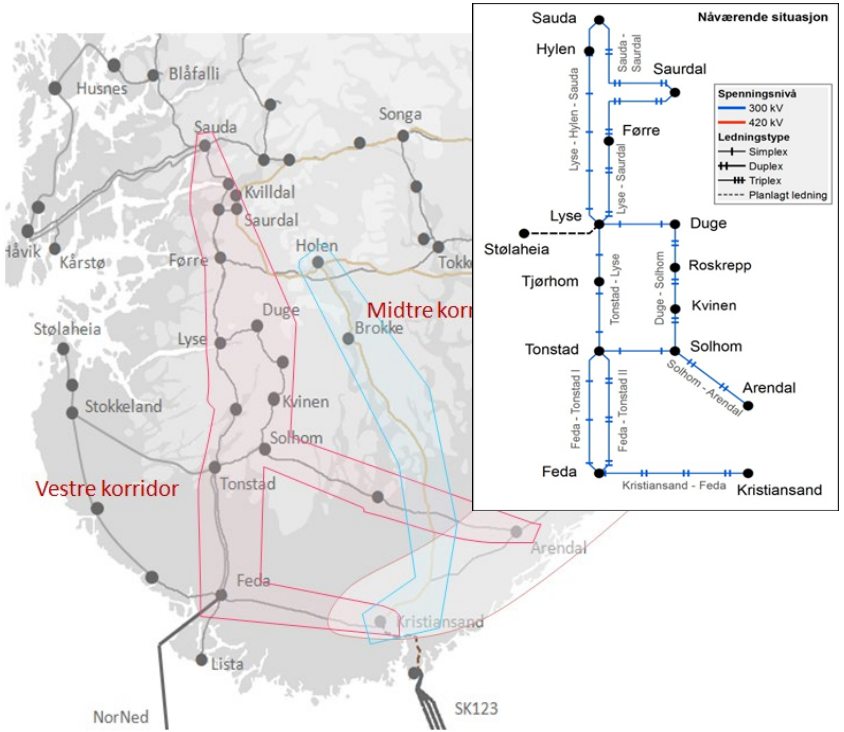

Statnett

Under gjennomføring i region øst

- **Nedre Vinstra reinvestering 300 kV** (2019)
- **Fåberg reinvestering 300 kV** (2019)
- **Vemorktoppen reinvestering** (2019)
- **Sylling reinvestering stasjon** (2021)
- **Furuset transformatorutskiftning** (2018)
- **Røykås ny transformator** (2020)
- **Smestad-Sogn kabelforbindelse og Smestad transformatorstasjon** (2021)
- **Sogn oppgradering av stasjon** (2021)
- **Rød, Verdal, Sylling SVC** (2022)

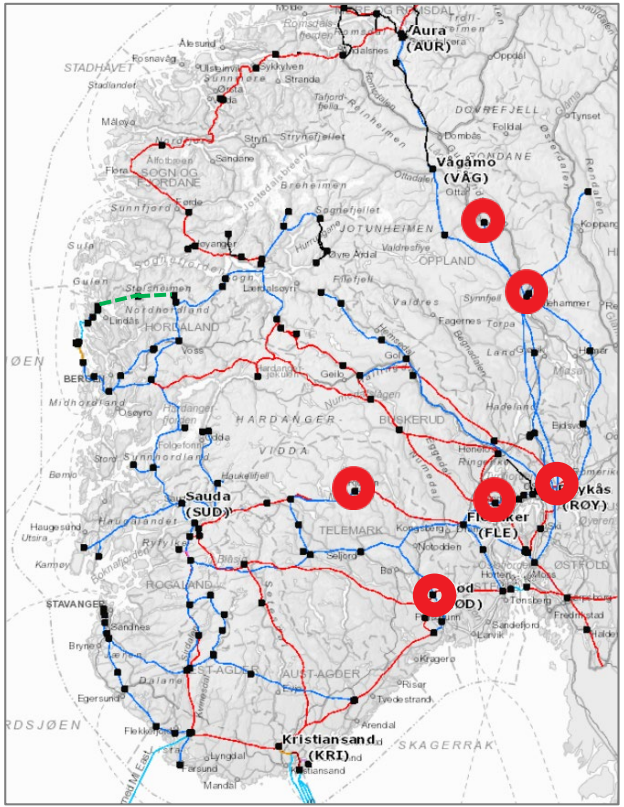

- Mange reinvesteringer: Nedre Vinstra, Fåberg, Vemorktoppen, Sylling
- Nye transformatorer Furuset og Røykås
- Store pågående prosjekter i Stor-Oslo med fornyelse og økt kapasitet

Statnett

Investeringsbeslutte prosjekter pr. februar 2019 Sør
(oppstart ikke besluttet)

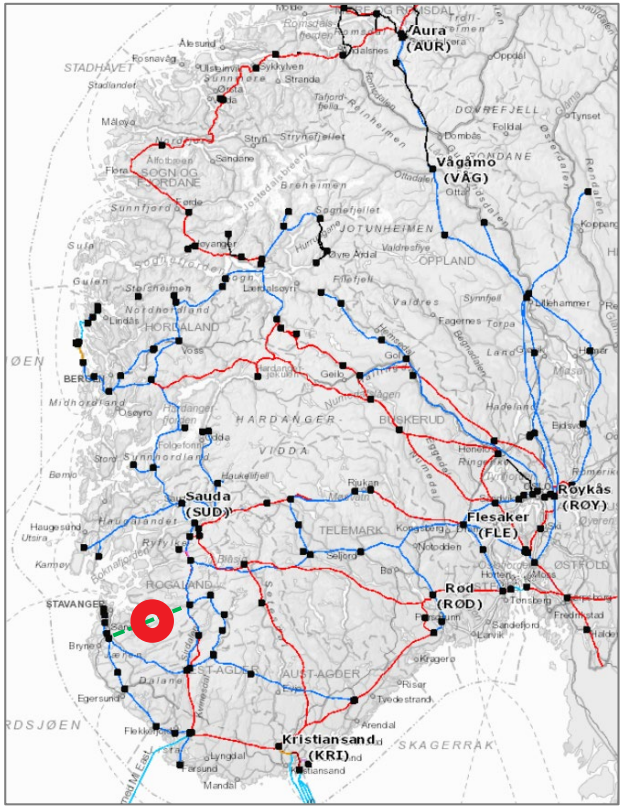

Lyse- Fagrafjell ledning og stasjon (2024)

- Lyse-Fagrafjell øker forsyningssikkerheten i Stavangerområdet

Statnett

Mer informasjon om prosjektene på nettsidene våre

UTBYGGING
Bjerkreim transformatorstasjon ›

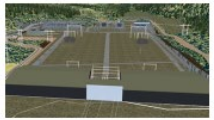

FERDIGSTILT
Ertsmyra transformatorstasjon ›

UTBYGGING
Ertsmyra–Fjotland ›

UTBYGGING
Ertsmyra–Tjørhom–Lyse ›

FERDIGSTILT
Feda–Kristiansand ›

UTBYGGING
Fjotland transformatorstasjon ›

UTBYGGING
Hylen koblingsstasjon ›

FERDIGSTILT
Kvinesdal transformatorstasjon ›

UTBYGGING
Lyse transformatorstasjon ›

UTBYGGING
Lyse–Duge ›

PLANLEGGING
Lyse-Fagrafjell ›

FERDIGSTILT
Lyse–Saurdal ›

UTBYGGING
Sauda transformatorstasjon ›

UTBYGGING
Sauda–Lyse ›

FERDIGSTILT
Sauda-Saurdal ›

FERDIGSTILT
Saurdal transformatorstasjon ›

UTBYGGING
Solhom-Arendal ›

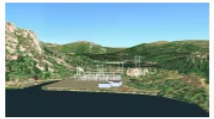

UTBYGGING
Tjørhom koblingsstasjon ›

PLANLEGGING
Tonstad–Feda ›

Vestre korridor ›

Statnett ønsker å spenningsoppgradere Vestre korridor, fra nåværende 300 kilovolt til 420 kilovolt, i tiden frem mot 2021-2022. Vestre korridor er en fellesbetegnelse for sentralnettet på Sør-Vestl...

←Vest Øst ↓

FERDIGSTILT
Bamble-Rød ›

PLANLEGGING
Hamang transformatorstasjon ›

PLANLEGGING
Hamang-Bærum-Smestad ›

FERDIGSTILT
Indre Oslofjord ›

FERDIGSTILT
Kristiansand-Bamble ›

PLANLEGGING
Liåsen transformatorstasjon ›

Nettplan Stor-Oslo ›

Hovedstrømnettet i og rundt Oslo er gammelt. Nettet må fornyes og forsterkes for å møte morgendagens krav til forsyningssikkerhet, byutvikling og miljøløsninger. Under ser du de ulike prosjekten...

PLANLEGGING
Rød transformatorstasjon ›

UTBYGGING
Smestad-Sogn ›

PLANLEGGING
Sogn-Ulven ›

UTBYGGING
Sylling transformatorstasjon ›

UTBYGGING
Vemorktoppen koblingsstasjon ›

Oversikt

1. **Dagens kraftsystem**
   - Oversikt region Sør og Øst
   - Tiltak under gjennomføring
   - Investeringsbesluttede tiltak

2. **Drivere for nettutviklingen**
   - Forbruk: Datasenter, elektrifisering
   - Ny fornybar: Vindkraft
   - Fornyelsesbehov

3. **Planer i Sør og Øst:**
   - Gjennomgang av delområder

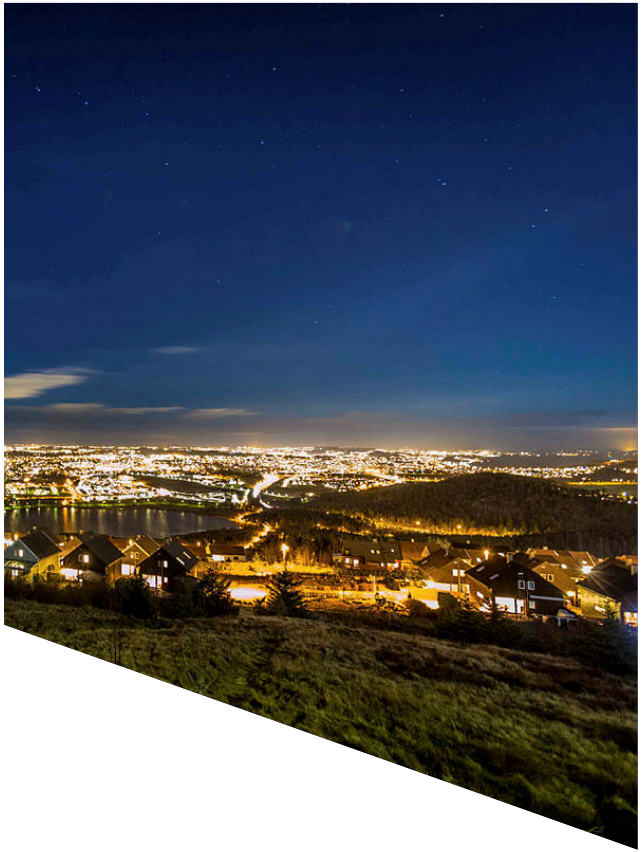

Statnett

Drivere for videre nettutvikling

A **Nytt forbruk**

Datasenter, elektrifisering, industriutvidelser, generell forbruksøkning

B **Ny produksjon**

Vindkraft blir lønnsomt, NVEs høringsversjon av nasjonal ramme for vindkraft

C **Fornyelser**

Stort behov for fornyelser – må også ses i sammenheng med kapasitetsbehov

D **[Overtar anlegg i forbindelse med tredje elmarkedspakke]**

Statnett

Store planer om datasenter i sør og øst

Totalt omsøkt i Sør og Øst

1500-3500 MW (fra 2018 til nå)

Inkluderer tidligfase-henvendelser, mindre og/eller mer usikre planer om datasenter. En del prosjekter er lagt på is.

Under behandling

- Ca. 500 MW for avklare om tilknytning er driftsmessig forsvarlig
- For enda større volumer avklare om utrede tiltak

Gitt tilknytning uten nettinvesteringer

Ca. 400 MW

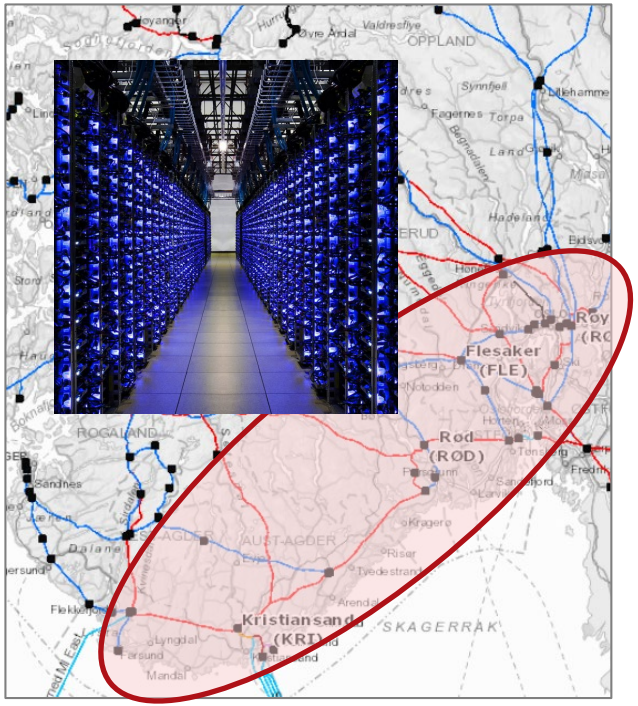

Indikasjon på de mest aktuelle områdene, men det finnes henvendelser også utenfor disse områdene.

Statnett

Nett er en av flere kriterier for etablering av datasenter

Viktige kriterier for lokalisering av datasenter:

- Sikker strømforsyning
- God dataforbindelse internasjonalt
- Lave energipriser
- Politisk stabilt
- "Time-to-market"
- Kompetent arbeidsstyrke
- Nærhet til infrastruktur (flyplasser, byer)

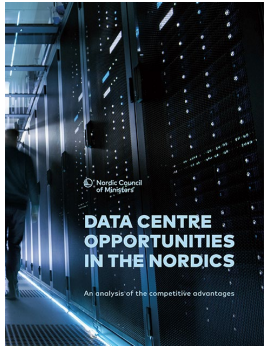

Green = greenfields, brownfields and mountain halls
Blue = colocation data centres currently in operation

Statnett

B Mange vindkraftprosjekter - høring nasjonal ramme

- NVEs nasjonal ramme for vindkraft har pekt ut enkelte områder som aktuelle områder for ny vindkraft (høring):
  - Vest Agder og Rogaland, mellom Sirdal og Setesdal
  - Aust Agder, fra Vennesla til Fyrrevatnet
  - Grenseområdene mellom Buskerud, Telemark og Vestfold
  - Østfold, mellom Halden og Mysen
  - Nordre Hedmark, nord for Rendalen

- Avklaring nettkapasitet mange steder, slik som:
  - Sør: Om lag 1600 MW
  - Øst: Om lag 400 MW

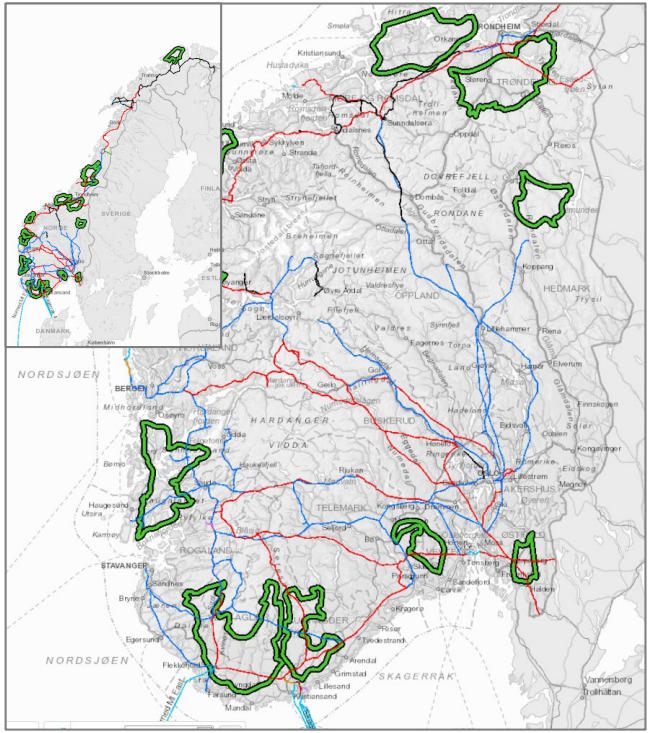

Statnett

Anleggsmassen er aldrende med store fornyelsesbehov

- Utvikle og fornye anleggsmassen i et langsiktig perspektiv
- Ivareta større fornyelser og kapasitet
  - samordnet der det er mulig og effektivt
- **Jevn takt på fornyelser er kostnadseffektiv forebygging**

Stasjon:

- Fokus på kontrollanlegg og anlegg i 3. elmarkedspakke
- Nødvendig med opptrapping prosjekter/gjennomføring

Ledning:

- "60-årskontroll på ledninger" for å vurdere restlevetid

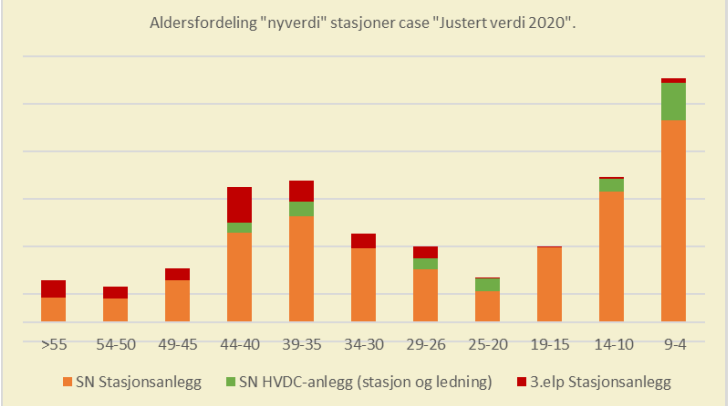

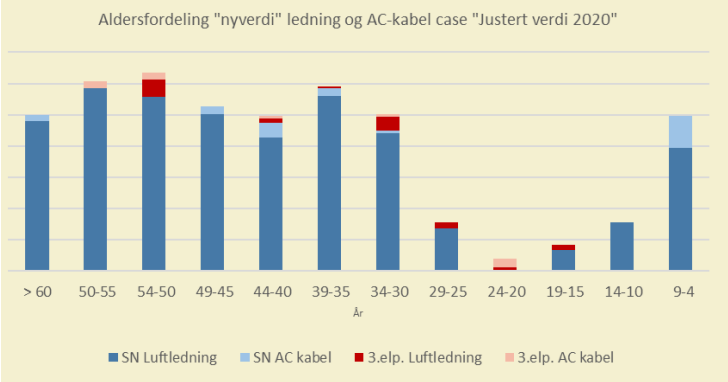

Statnetts anleggsmasse %-vis fordelt på alder og verdi anslått med dagens byggekostnader. Per 1.1.17 + forventet 3. elmpakke

Oversikt

1. **Dagens kraftsystem**
   - Oversikt region Sør og Øst
   - Tiltak under gjennomføring
   - Investeringsbesluttede tiltak

2. **Drivere for nettutviklingen**
   - Forbruk: Datasenter, elektrifisering
   - Ny fornybar: Vindkraft
   - Fornyelsesbehov

3. **Planer i Sør og Øst:**
   - Gjennomgang av delområder

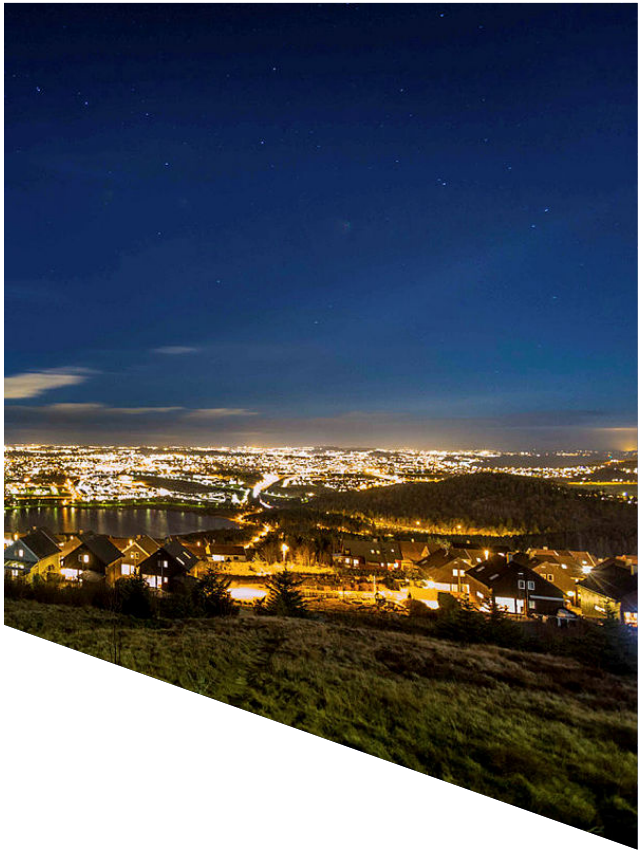

Statnett

Under planlegging: Region sør

Ledning/stasjon:

- Nettutvikling Nord-Jæren (se egn foil)

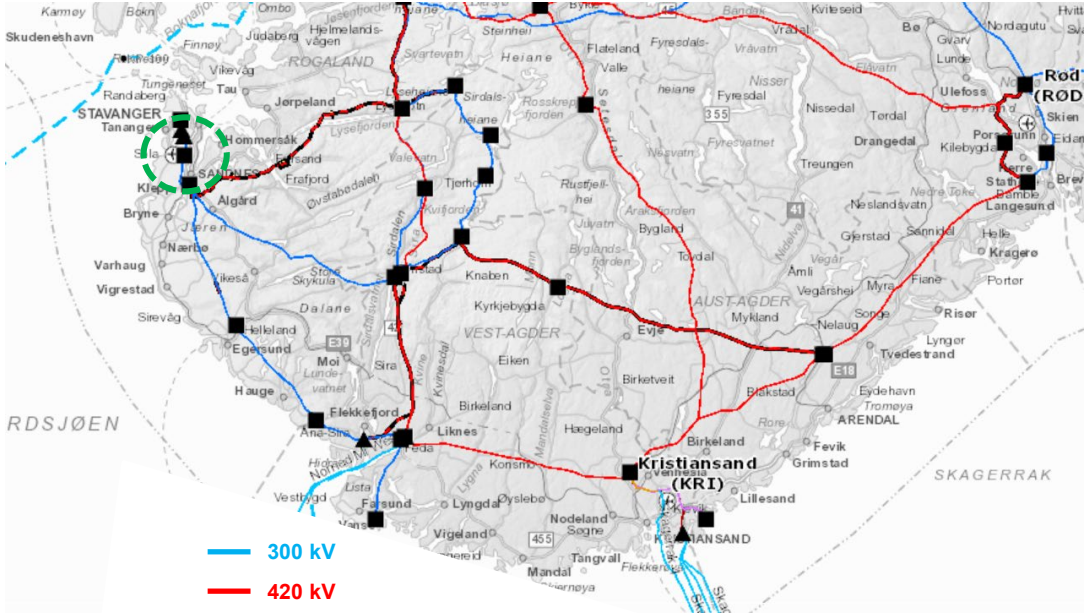

Statnett

Lyse-området: Behov for økt forsyningssikkerhet

- Lyse-Fagrafjell, ny Fagrafjell stasjon
  - Konsesjonsbehandling hos OED
- Flere behov gjenstår på Nord-Jæren:
  - Forsyningssikkerhet nord for Fagrafjell
  - Mulighet for å utføre vedlikehold
  - Reinvesteringsbehov i stasjonene
  - Ønske om arealfrigjøring

- Konsesjonsgitt vindkraft på ca 880 MW
  - Nye stasjoner i Ertsmyra og Bjerkreim
  - Ca. 750 MW fått tilknytning
  - Sandnes vindpark 90 MW; Gilja vindpark 135 MW (konsesjonsgitt OED, søkt økning)
- Ca. 250 MW konsesjonsgitt vann/småkraft

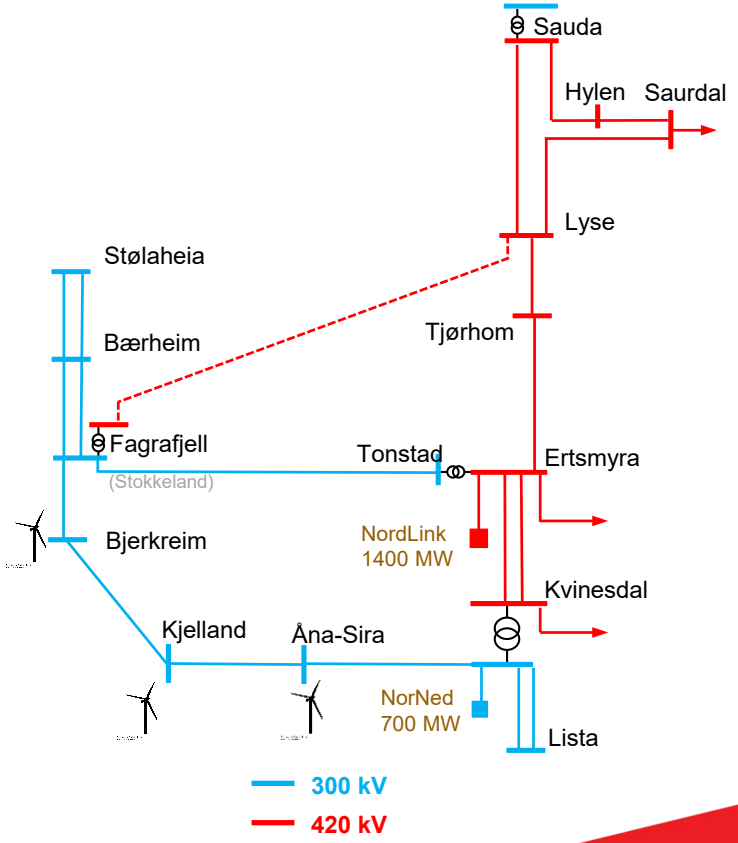

Statnett

Under planlegging: Region øst

Stasjonsfornyelser under planlegging:

- Flesaker, fornyelse kontrollanlegg
- Frogner, fornyelse kontroll- og apparatanlegg
- Halden, fornyelse kontrollanlegg
- Rød, fornyelse og økt transformering
- Tegneby, fornyelse kontrollanlegg
- Tveiten, fornyelse og økt transformering

Se egen foil og presentasjon om Stor-Oslo

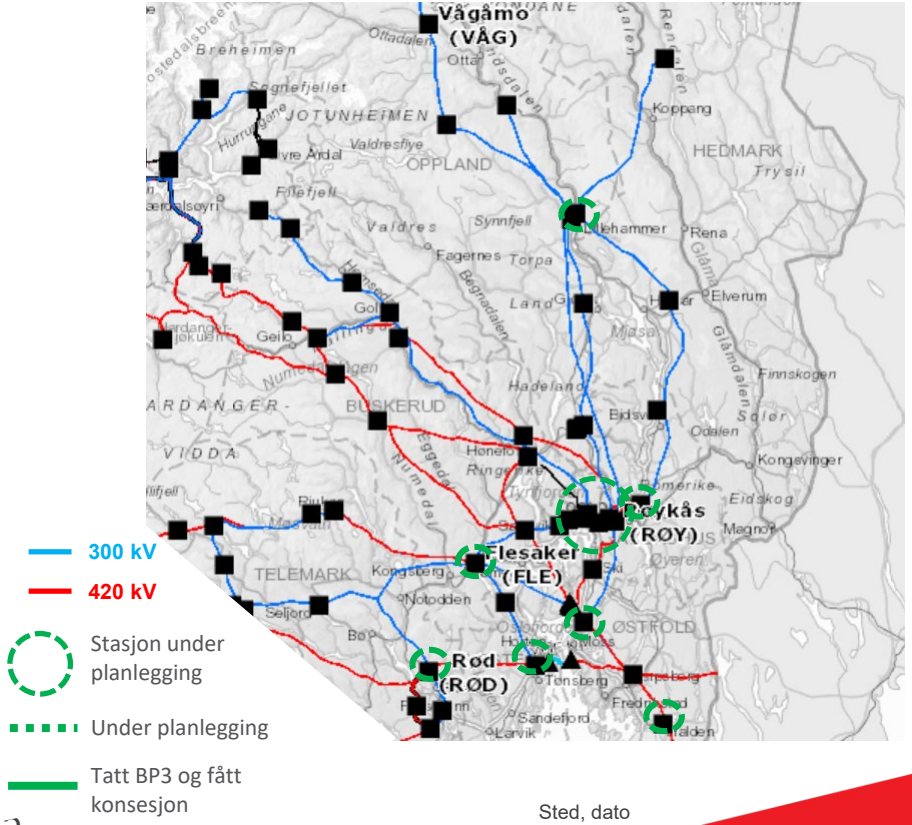

Statnett

Under planlegging: Stor-Oslo

Nettplan Stor-Oslo (NSO) under planlegging:

- Sogn-Ulven kabelforbindelse
- Hamang-Bærum-Smestad Fornyet 420 kV forbindelse og Bærum stasjon
- Hamang stasjon
- Liåsen stasjon
- Reaktiv kompensering
- Ulven oppgradering av stasjon
- Oslo-Fåberg (se punkt under)

Oslo-Fåberg:

- Ulven-Fåberg og Vardal stasjon må fornyes
- Behov for kapasitetsøkning
- Statnett trapper opp planleggingen

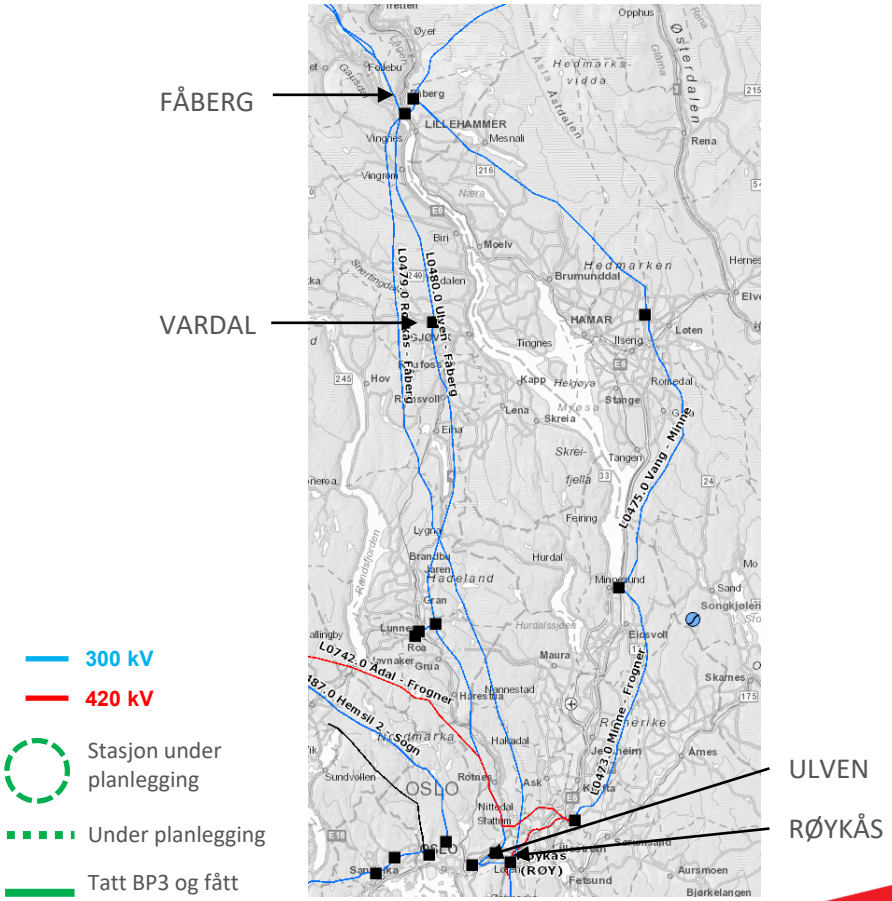

Sted, dato

Statnett

Oppsummering

- Bygget mye i disse regionene de siste årene
- God kapasitet i de store transportkanalene – legger til rette for høy utnyttelse av nye mellomlandsforbindelser
- Startet viktige reinvesteringer mange steder

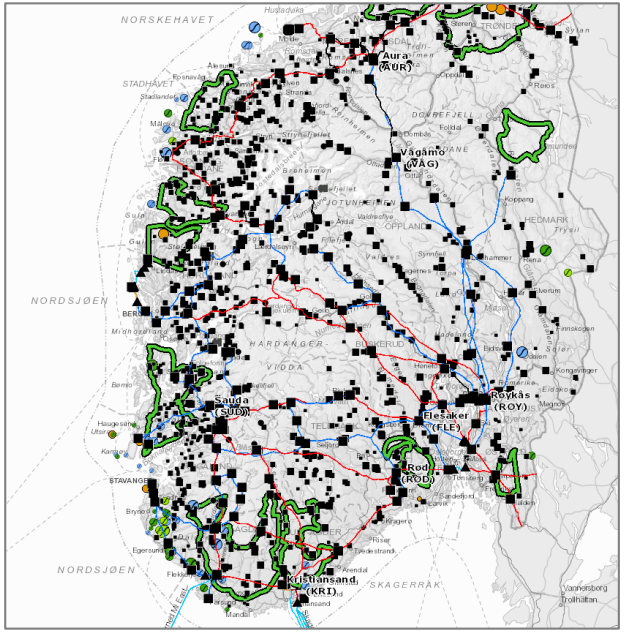

Kartlag NVE:
Grønt omriss: Nasjonal ramme vindkraft
Sorte symboler: Vannkraft
Sirkler: Vindkraft i ulike stadier

- Mye planer om stort nytt forbruk i regionen
- Nasjonal ramme vindkraft pekt ut Agder og Rendalen
- Reinvesteringer er en sterk driver for utviklingen i og rundt Oslo
- Overtar anlegg i forbindelse med tredje elmarkedspakke

Statnett

Agenda

1000	**Introduksjon,** Grete Westerberg, Statnett
1010	**Nettutvikling i region Sør og Øst**, Harris Utne, Statnett
1045	**Analyse av transportkanaler Sør og Øst**, Eirik Tømte Bøhnsdalen, Statnett
1110	**Nettplan Stor-Oslo status**, Kristin Melander Vie
1130	Lunsj
1230	**Smart nettutvikling – effektivisering i tidligfase**, Håkon Borgen, Statnett
1300	**Effektiv prosjektutvikling**, Elisabeth Vike Vardheim, Statnett
1330	Pause
1345	**Workshop: hvordan samarbeide om nettutvikling?**
1445	**Oppsummering workshop og avslutning**
1530	Takk for i dag

ATK
– Analyse av Transportkanaler

Eirik Bøhnsdalen

Statnett

Statnett

Overordnet beskrivelse ATK 2040

- Analyse av "transportkanalene" – utvidet KSU "del1 og del 2"
- Bruker LMA 2018 som utgangspunkt med en mengde sensitiviteter
- Illustrere endringer i flyt, potensielle strukturelle flaskehalser og prisforskjeller
- Indikerer markedsnytte av å bygge ned disse, ikke en komplett samf. øk analyse
- I dag mest fokus på Sør og Østlandet

Statnett

Flere grunner til at vi investerer i nett

- Forsyningssikkerhet
- Reinvesteringer av gammelt nett
- Legge til rette for ny produksjon eller nytt stort punktforbruk
- Bygge bort flaskehalser som har kostnader i form av prisforskjeller/spesialregulering

- Målet er en fornuftig utbygging av kraftsystemet som balanserer flere hensyn

Prisene i spotmarkedet time 7-8 10 januar 2019

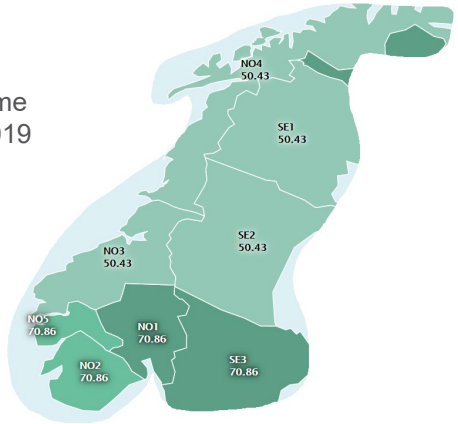

Statnett

Mer nord-sør transport i Norge og Norden

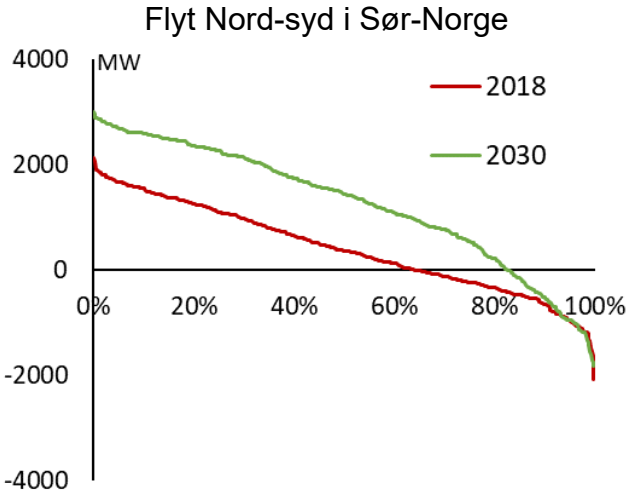

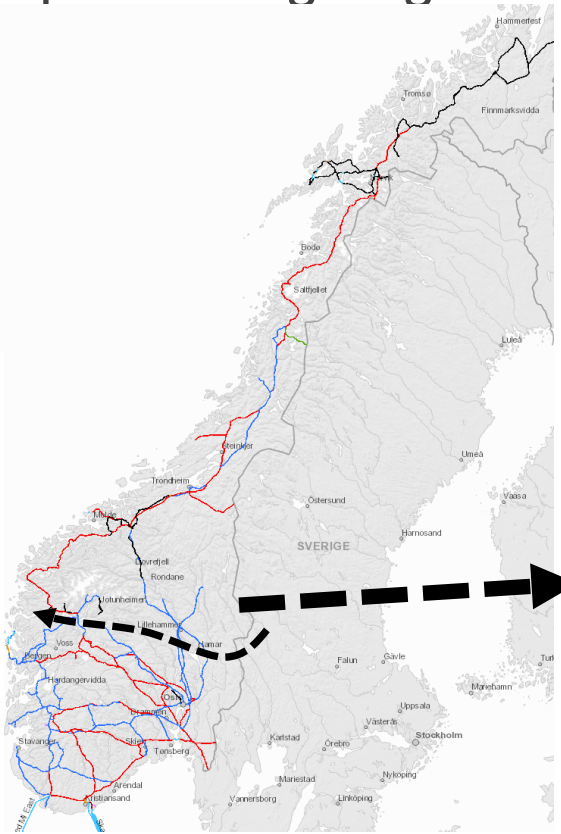

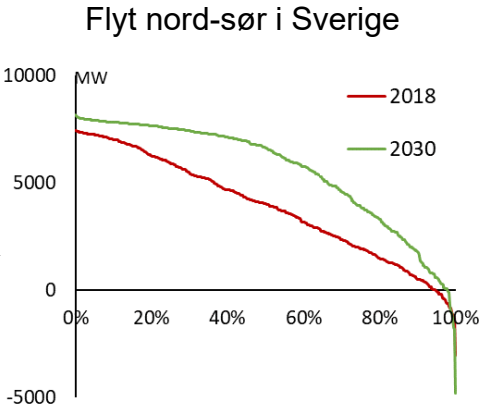

Statnett

Oversikt over nettet i Sør-Norge og sentrale snitt

- Sentrale snitt i Sør-Norge

- Hallingdalsnittet
- Flesakersnittet
- Haslesnittet
- Samnanger-Sauda

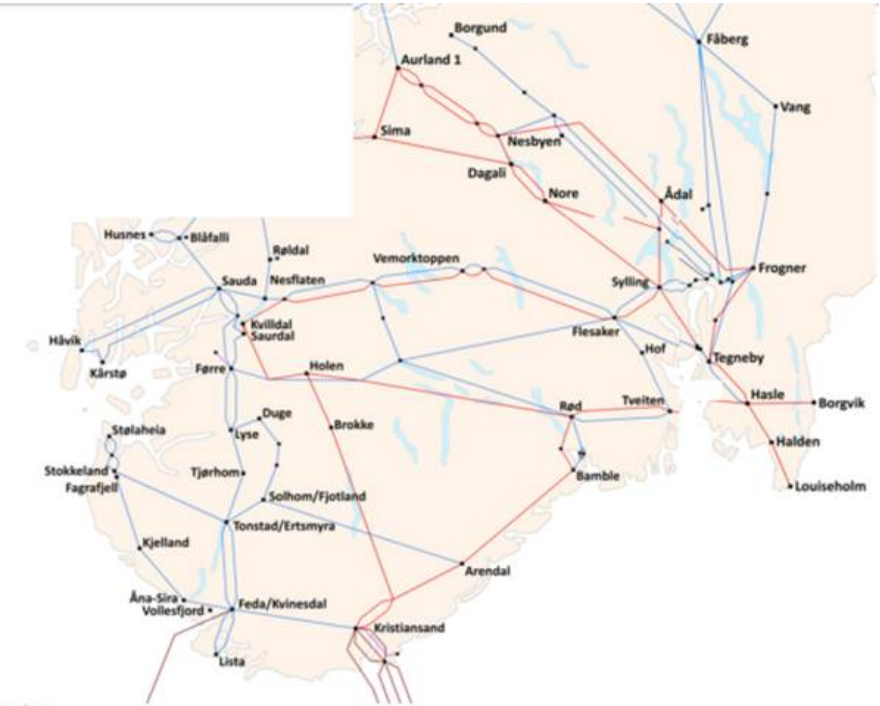

Statnett

Økende flyt og flaskehals nord-sør internt i dagens NO1

- Tre 300 kV-ledninger med lav kapasitet, spesielt om sommeren
- I dag liten flaskehals, men simuleringene tyder på at denne øker mye de neste årene
- Signaliserte i Nasjonalramme at det ikke er plass til mer vindkraft nord i NO1

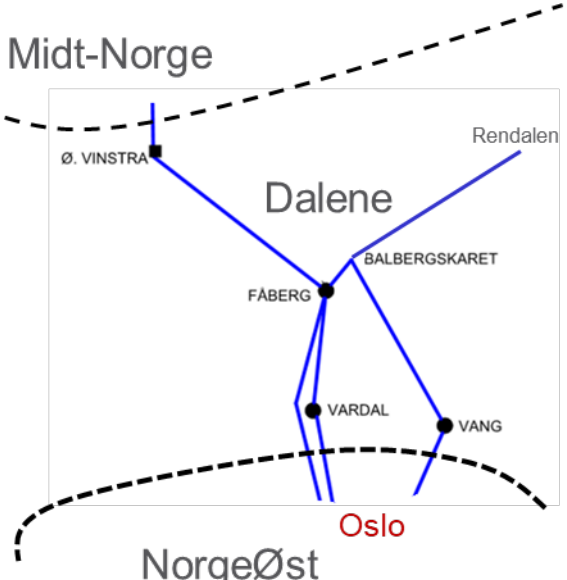

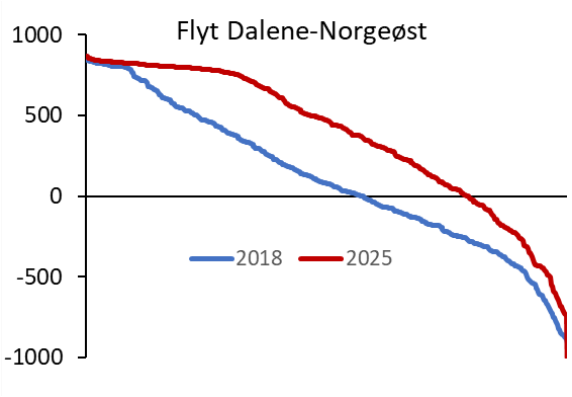

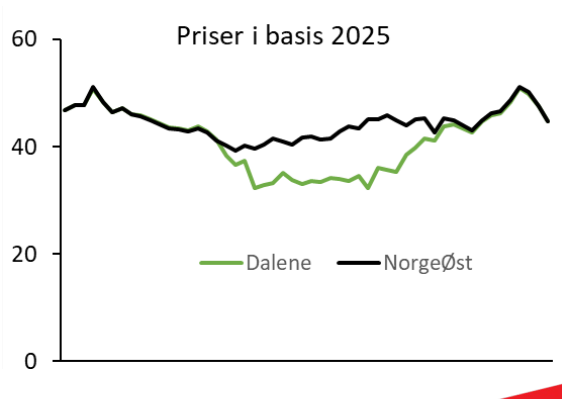

Statnett

Eksisterende planer for oppgradering fjerner flaskehalsen

- Erstattet de to 300 kV ledningene på østsiden av Mjøsa mellom Lillehammer og Oslo med en ny
- Gir betydelig løft i kapasiteten, trolig rundt 500 MW
- Nok til å fjerne så å si hele flaskehalsen ved intakt nett

Simulert flyt Dalene og Norgeøst

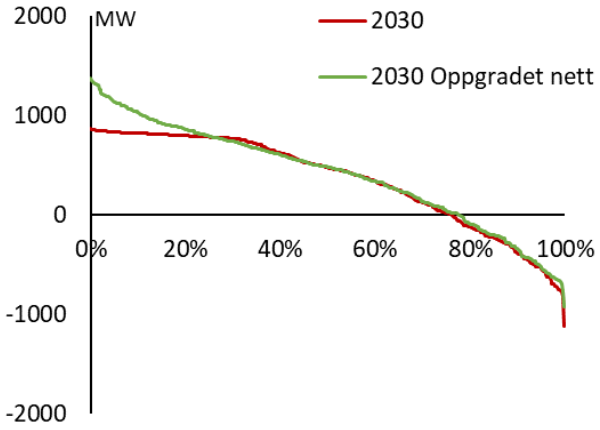

Prisene i Dalene og Norgeøst i 2030 med oppgradert nett

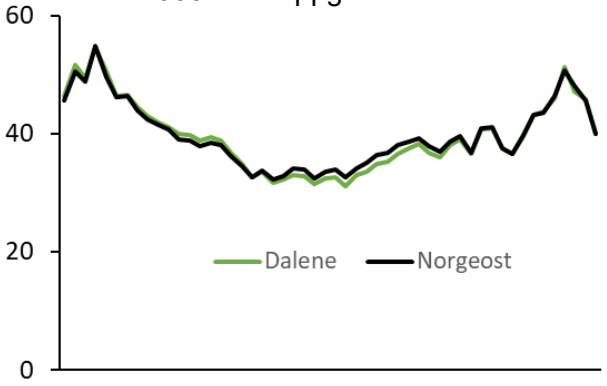

Statnett

Sensitiviteter: mer vindkraft og forbruk

- Vindkraft i Østerdalen øker flyten klart mer enn forbruk rundt Oslo
- Nok kapasitet med oppgradert nett til både vindkraft og forbruk uten vesentlig flaskehals
- Utviklingen utenfor NO1, for eksempel mer vindkraft i Midt-Norge, har mindre påvirkning

Samlet flyt Dalene-Norgeøst

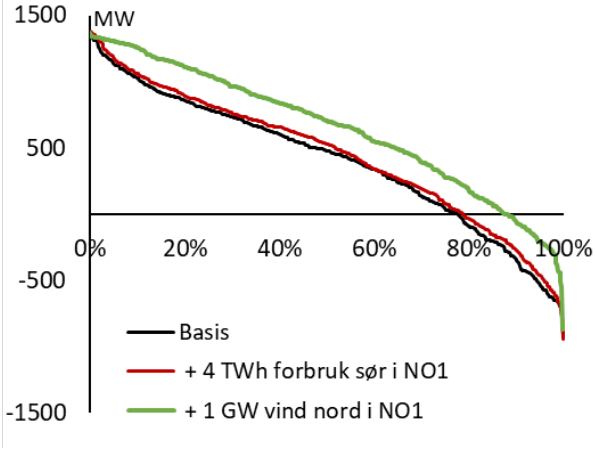

Pris med både vind og forbruk

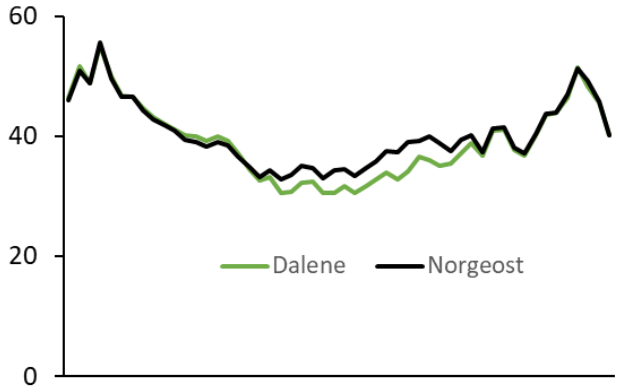

Samlet flyt Dalene-Norgeøst

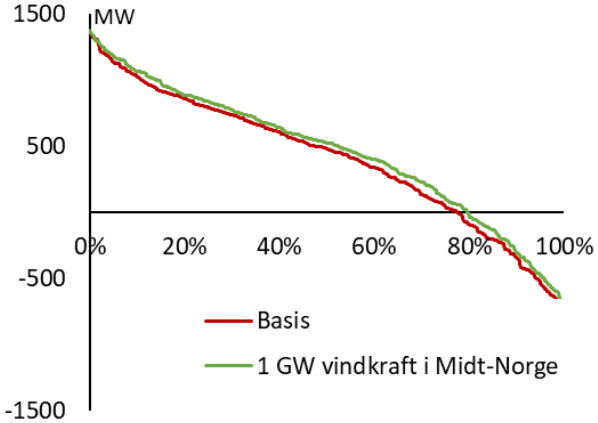

Statnett

Forventer endringer i flyten i Hallingdal og NO1/NO2

- Nye forbindelser til utlandet endrer energiflyten mellom NO1 og NO2 (Flesakersnittet)
- Men små endringer i antall timer der kapasiteten er begrensende
- I Hallingdal øker flyten, men mest når det er ledig kapasitet
- Relativt små endringer i prisforskjeller

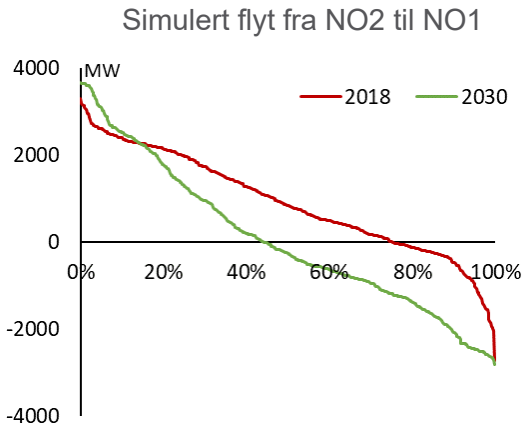

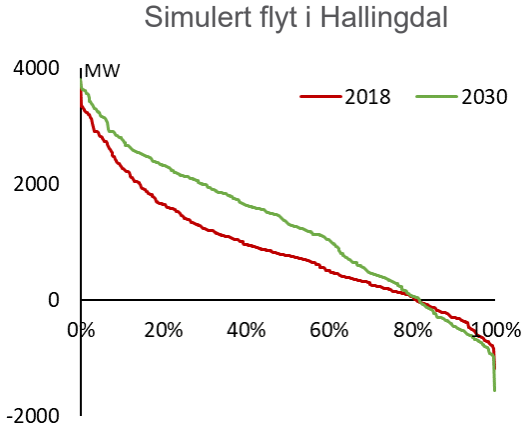

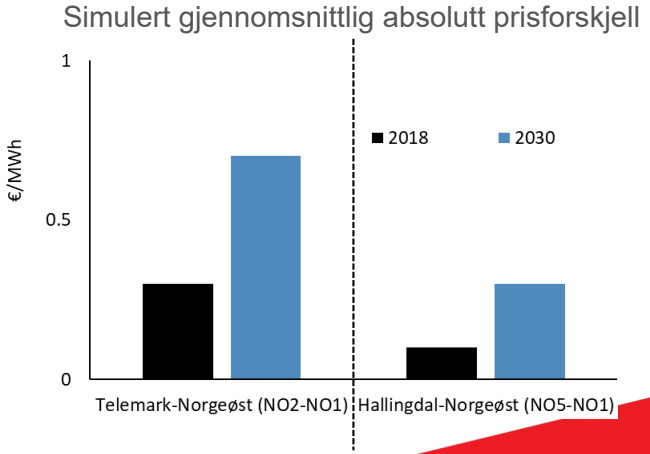

Statnett

Trolig plass til mye nytt forbruk på Sør- og Østlandet

- Sterkt nett, mye regulerbar vannkraft og nærhet til utenlandsforbindelsene
- Store datasentre på Sør-Norge vil i liten grad øke flyten på hovedkanalene
- Fordi nytt forbruk møtes av mindre eksport og mer import fra utlandet
- Stort punktforbruk kan få lokale og regionale konsekvenser – må utredes sak til sak

Flesakersnittet (østover)

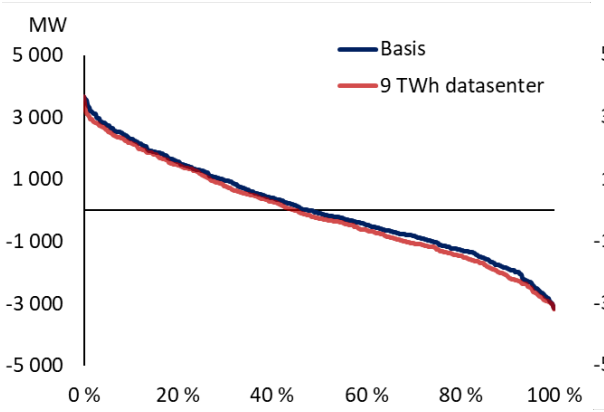

Samlet flyt sørover i Hallingdal

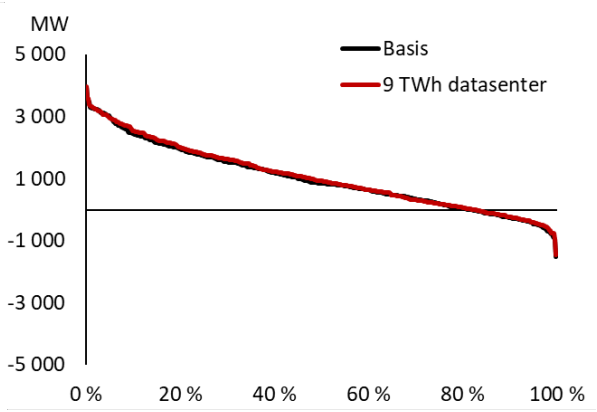

Nye datasenter er hovedsakelig lagt til Sørlandet og Telemark, men også noe på Østlandet

Statnett

Eksempel på stram markedsbalanse i 2025:

Situasjonen i kraftmarkedet i Sør-Norge time 8-9, 10. desember 2025

Kraftpris (€/MWh)	
Midt-Norge	250
Sør-Norge	500
Sør-Sverige	600
Tyskland	750

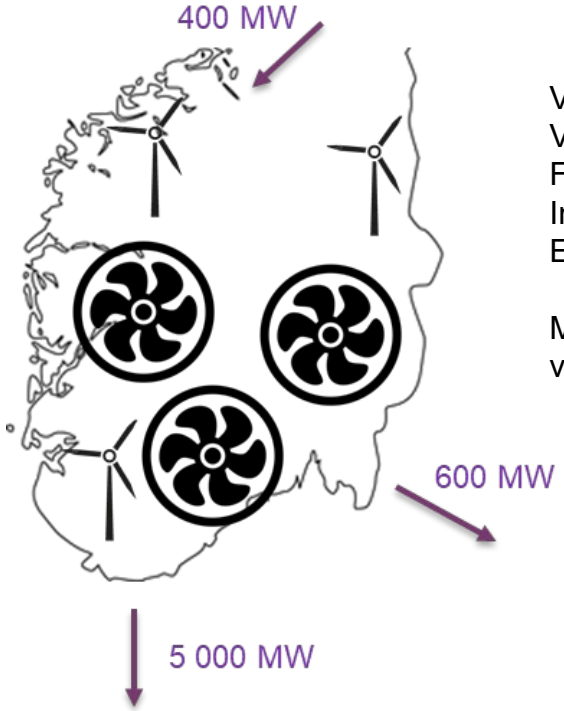

Kraftsystemet:

Vannkraft: **21 000** av 26 000 MW
Vindkraft: **200** av 1 200 MW
Forbruk: **16 000** MW
Import nordfra: **400** MW
Eksport til utlandet: **5600** MW av 7200 MW

Mangler nesten 2000 MW effekt i regulert vannkraft for at vannverdi skal sette prisen

Statnett

Agenda

1000	**Introduksjon,** Grete Westerberg, Statnett
1010	**Nettutvikling i region Sør og Øst**, Harris Utne, Statnett
1045	**Analyse av transportkanaler Sør og Øst**, Eirik Tømte Bøhnsdalen, Statnett
1110	**Nettplan Stor-Oslo status**, Kristin Melander Vie
1130	Lunsj
1230	**Smart nettutvikling – effektivisering i tidligfase**, Håkon Borgen, Statnett
1300	**Effektiv prosjektutvikling**, Elisabeth Vike Vardheim, Statnett
1330	Pause
1345	**Workshop: hvordan samarbeide om nettutvikling?**
1445	**Oppsummering workshop og avslutning**
1530	Takk for i dag

Statnett

Nettplan Stor-Oslo: bakgrunn

2010:

Arbeidet med Nettplan Stor-Oslo startet p.g.a. gammelt nett, økende forbruk og ønske om en overordnet plan for utviklingen av nettet i hovedstadsregionen

2014:

OED ga tilslutning til KVU-en om at nettet i Stor-Oslo bør oppgraderes til 420 kV

2015:

Overordnet plan for sentralnettet i Stor-Oslo som består av 30 ulike tiltak inndelt i tre trinn. Legger til rette for elektrifisering, bygging i eksisterende trase og arealfrigjøring.

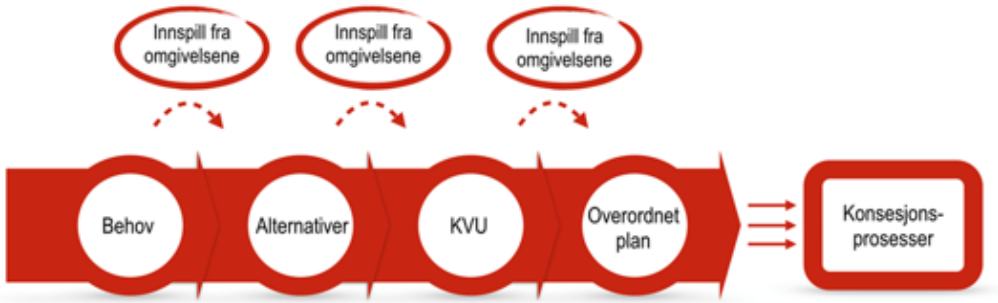

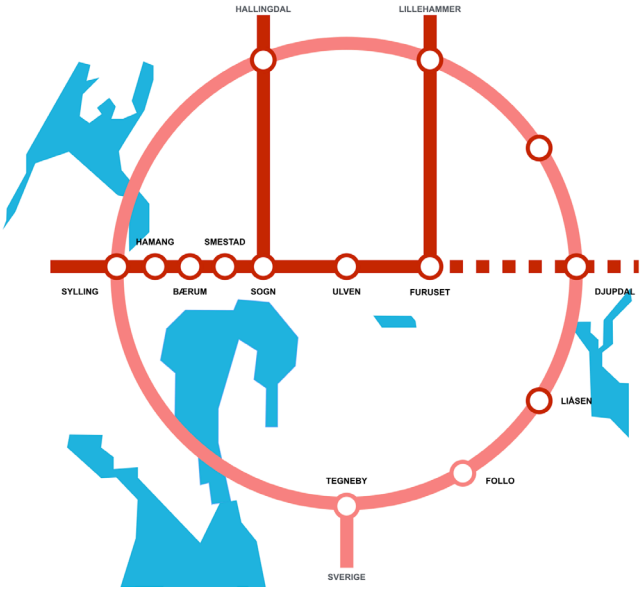

Statnett

Prosjekt innenfor Nettplan Stor-Oslo

Planlagt: Ulven-Fåberg
- Vurderer reinvestering/fornyelse av ledning, inkludert Vardal stasjon

Smestad-Sogn
- Smestad og Sogn stasjon, og kabelforbindelse under bygging

Sogn-Ulven
- Kabelforbindelse under konsesjonsbehandling

Hamang-Bærum-Smestad
- Konsesjonssøknad for ny forbindelse planlagt i 2019

Hamang transformatorstasjon
- Statnett har fått konsesjon på ny stasjon, planlegger bygging

Liåsen transformatorstasjon
- Ny stasjon under konsesjonsbehandling

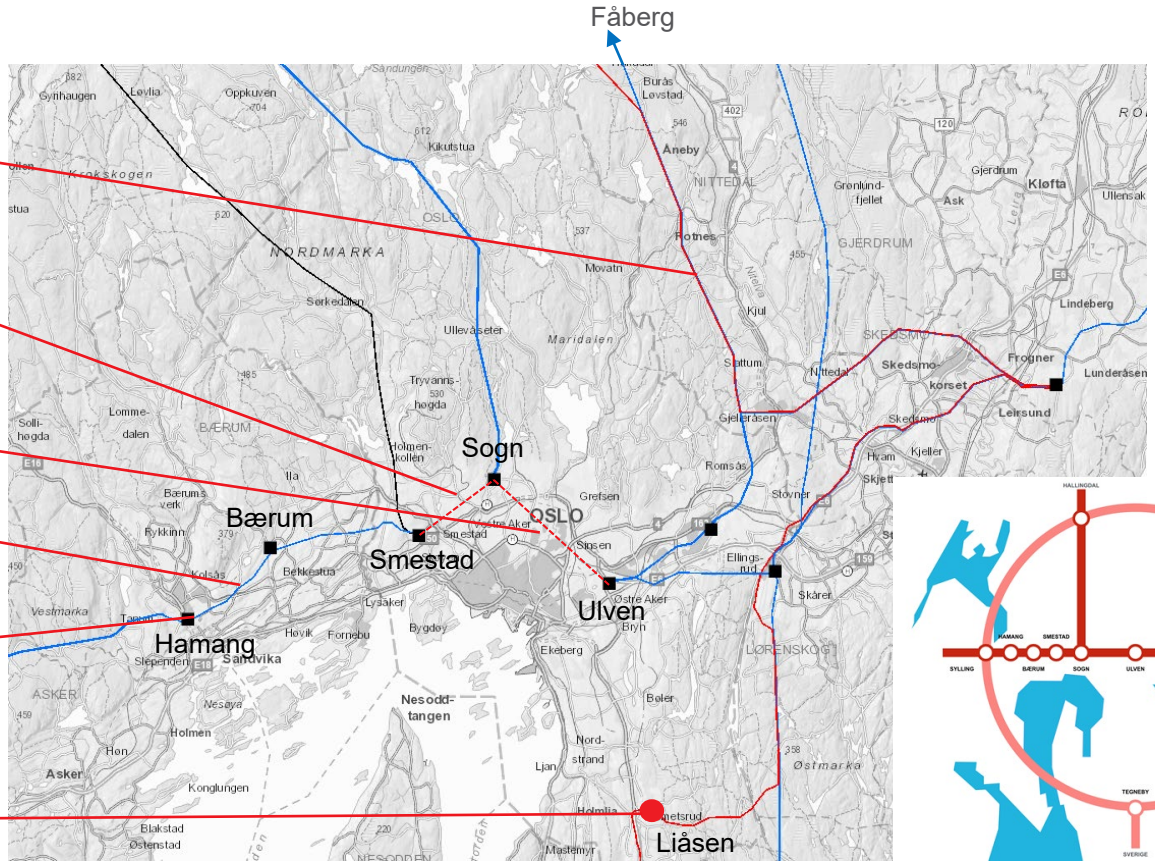

Statnett

Smestad-Sogn – kabel i tunnel

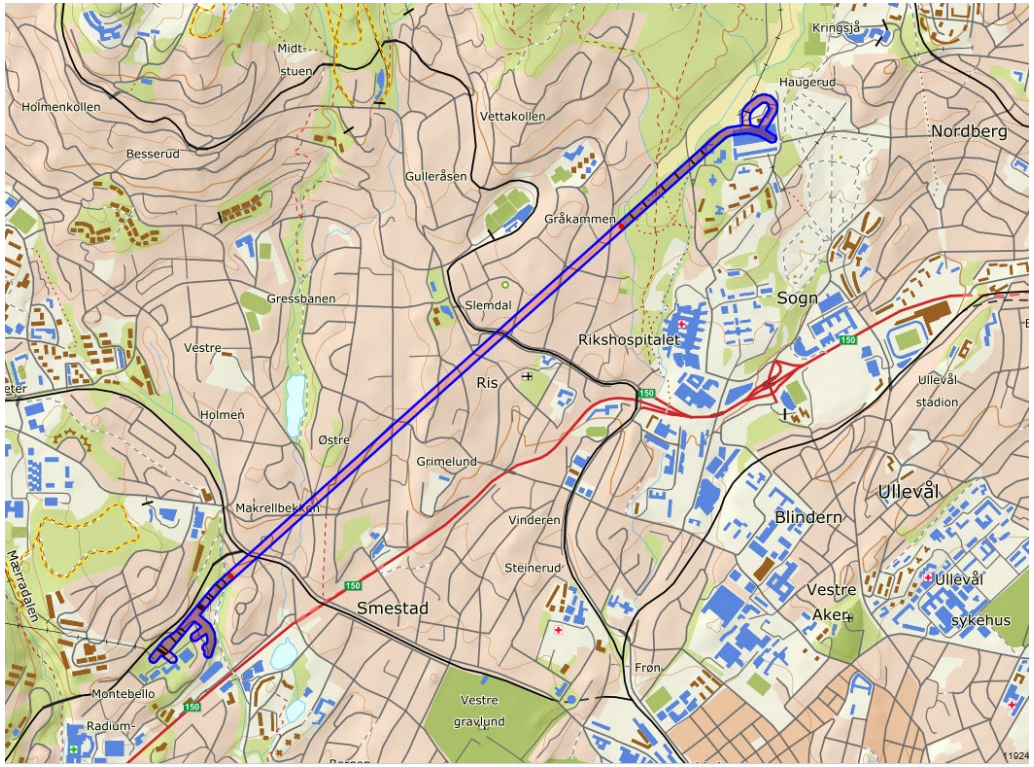

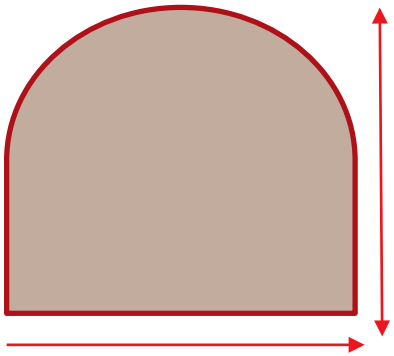

- Tunnellengde ca. 4,3 km
- 420 kV kablene (to sett) skal forankres på hver sin vegg
- Nytt 420 kV GIS-anlegg skal plasseres i ny fjellhall

Statnett

Verdens første fossilfrie tunnelarbeid

- Maskinene som brukes i tunnelarbeidet er hovedsakelig elektriske
- Personbiltransporten skjer hovedsakelig med elbiler
- Lastebiler og andre maskiner går på fornybar, palmeoljefri og ikke matbasert diesel

CO_2 avtrykket redusert - 90%

Forventer å spare miljøet med over 3000 tonn CO_2

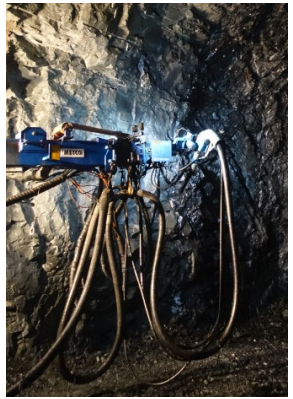

Statnett

Konsesjonssøkt kabel Sogn-Ulven

- Tunnellengde ca.6,5 km
- Prosjektet er konsesjonssøkt
- Planlagt anleggsoppstart rundt sommeren 2020 avhengig av konsesjonsprosessen.
- Grunnforholdene er mer krevende enn for Smestad-Sogn.
- Det at leverandørene tilbyr klimavennlige løsninger blir vektlagt

Statnett

Nye Hamang transformatorstasjon

- Fundamentering av stasjonen i den nye Bjørnegårdstunnelen ferdigstilt
- Prosjektering av stasjonen godt i gang
- Endring i teknisk løsning skal konsesjonsøkes
- Planlagt byggestart 2021 med byggetid 2-3 år

Statnett

Liåsen transformatorstasjon

- Statnett og Hafslund Nett har søkt om en ny transformatorstasjon sør i Oslo
- Konsesjonssøknad sendt i 2017
- To mulige plasseringer
- Statnett søkte i vinter om en ny vei til et av alternativene, alt. A

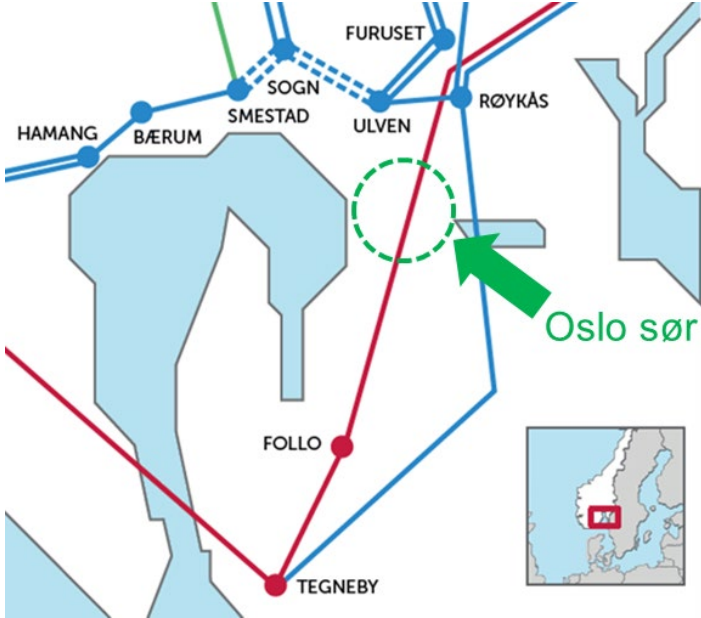

Statnett

Hamang-Bærum-Smestad

- Dagens ledning er 12 km og går gjennom Bærum- og Oslo kommuner
  - Hamang-Bærum stasjon (5 km)
  - Bærum stasjon-Smestad (7 km)
- Første prosjekt i Nettplan Stor-Oslo drevet av kapasitetsbehov til området
- Prosjektet utreder både luftledning og jordkabel
- Konsesjonssøknad planlegges sendt NVE i løpet av kort tid

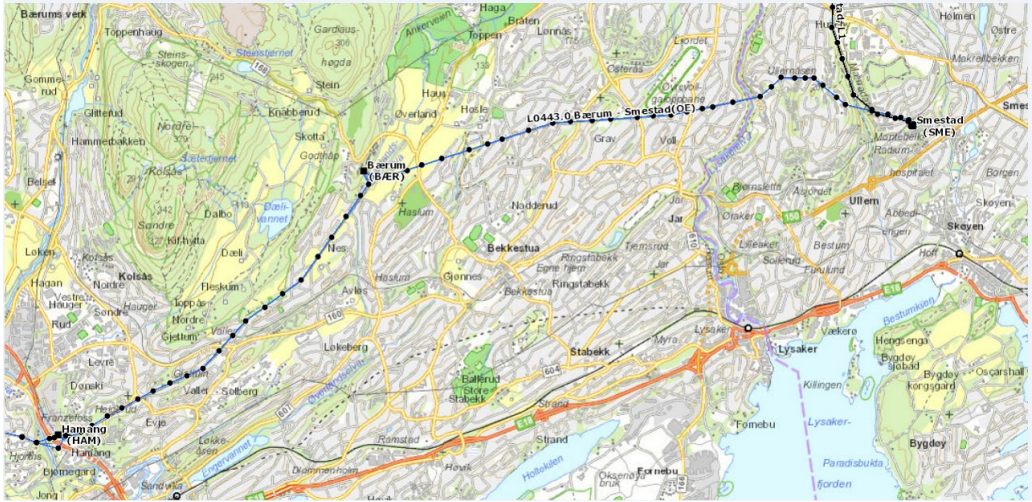

Statnett

Behov for økt reaktiv kompensering

- Analyser viser behov for økt reaktiv kompensering i Stor-Oslo
- Konkluderer med behov for kondensatorbatterier i flere stasjoner for å sikre høy nok kapasitet i høy last
- Behov for en ny reaktor i Sogn for å motvirke for lave spenninger i lav last.
- Prosjekt startet i 2018 for å ivareta dette behovet.

Ulven-Fåberg og Vardal stasjon

- Reinvesteringsbehov og behov for økt kapasitet utløsende både for ledning og stasjon
- Planlegger prosjektoppstart når analysearbeid er gjennomført i løpet av høsten 2019

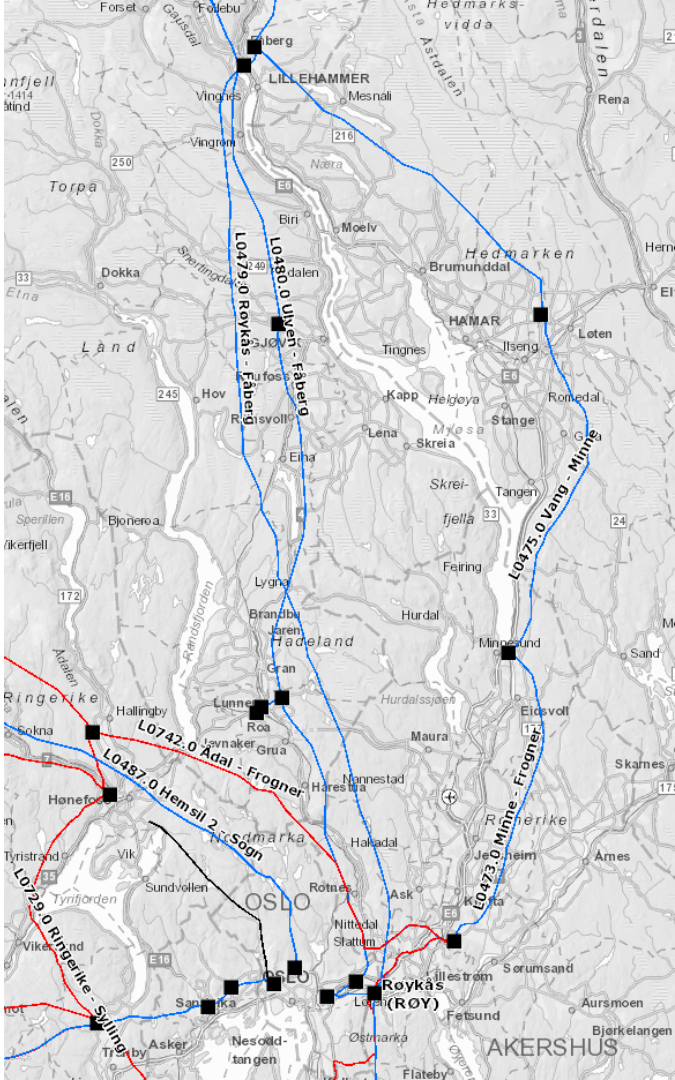

Statnett

Ulven transformatorstasjon

- Ny tilstandsvurdering bekrefter behov for reinvestering
- Prosjektarbeidet starter opp igjen andre halvår 2019